

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1404

av Maria Plass (M)

Hantering av stormfällda träd i naturreservat

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över reglerna och statens ansvar för naturreservat vad gäller hanteringen av stormfälld skog.

Motivering

Hälften av den svenska skogen ägs av enskilda, privata skogsägare. Flera av dessa har tidigare drabbats av vinterstormar i södra Sverige, till exempel Gudrun och Per, med många miljoner kubikmeter skadad skog. Dessa vindfällen har legat utspridda över landskapet, och inneburit risker för omfattande angrepp av granbarkborren.

Skogsstyrelsen har bedömt konsekvenserna av vinterstormarna på inrapporterade uppgifter från distrikten i Götaland och kompletterande underlag från Södra Skogsägarna. Resultatet visar att vindfällena låg utspridda över större delen av bekämpningsområdet, oftast vid hyggeskanter och gamla stormfällningar. Dessutom var markerna ofta mycket blöta efter höstens och vinterns regnande, vilket gjorde det svårt att komma åt virket.

För att minska risken för att friska träd skall angripas måste de privata skogsägarna skyndsamt rensa upp stormfällt virke i de egna skogarna. Detta har medfört stora, oplanerade kostnader för skogsägarna och därmed påverkat dem rent ekonomiskt som företagare men framförallt psykologiskt som markägare.

Det stora problemet handlar dock om att de regler som åläggs de privata skogsägarna inte omfattar naturreservaten och därmed staten. Likheter inför lagen gäller därmed inte i

detta avseende. Tyvärr har detta inneburit att naturreservaten genom att inte bli uppröjda agerat barnkammare för barkborren och bäddat för en extrem insektspopulation. Vi måste därför se över de krav som åläggs skötseln av skog även när detta sker i offentlig regi.

Det finns naturligtvis en tanke med att låta naturreservaten utvecklas ostört. Samtidigt visar forskning att granbarkborren kan döda nio friska träd per tio stormfällda. Bland många skogsägare leder detta till en utbredd oro. Det är också av stor vikt att naturreservatet faktiskt skyddar det som det är upprättat för att skydda. I många fall hade det inte varit några som helst problem att undanröja vindfällna av gran på naturreservaten och ändå upprätthålla den grundläggande anledningen till att naturreservatet upprättades. Staten har dock av olika anledningar valt att ändå inte gå in och rensa upp. Oförutsedda händelser kommer även i fortsättningen att inträffa, stormar och översvämningar och andra katastrofer kommer antagligen tyvärr att vara återkommande incidenter i vår vardag. Det är därför av stor vikt att även statens skyldigheter regleras på ett tydligt och mer rättvist sätt.

Det finns fler risker med att låta bli att styra upp statens skyldigheter på naturreservaten. Ofta förklarar staten, länsstyrelsen, ett område som naturreservat i syfte att bevara den biologiska mångfalden. De områden som oftast väljs ut att bli naturreservat är sådana där den privata skogsägaren lyckats vårda skogen på så sätt att den biologiska mångfalden har uppnåtts. En välvårdad skog bör från statligt håll uppmuntras. Idag går staten i ett initialt skede in och konfiskerar mark till reservaten, vilket senare bidrar till att skogsägarnas kvarvarande skog angrips av skadeinsekter. Detta kan leda till minskade incitament hos skogsägarna att sköta skogen. Idag ser vi en situation med en alltmer utbredd irritation, och naturreservaten betraktas som en dubbel kostnad för många skogsägare.

Det har varit positivt att staten sedan 2007 exproprierar mark i mindre utsträckning för att överlåta skötseln av skogen till skogsägarna. Incitamenten för att göra detta på bästa sätt skulle stärkas av att naturreservaten rensas på stormfällda träd.

I dagens lagstiftning finns en rad problem som bör åtgärdas. Ambitionen med lagstiftningen är både god och beaktansvärd, men som det visade sig efter stormarna Gudrun och Per så fungerar inte lagstiftningen i praktiken.

Det finns en grundläggande olikhet inför lagen mellan privata markägare och staten. Samtidigt som det finns hårda och rigorösa regler för de enskilda ägarna för att förhindra skadedjursepidemier kan ett naturreservat tillåtas förvandlas till närmast en gigantisk kläckningskammare för borren. Det finns inte bara en orättvisa i detta utan också problem för skogen.

Ansatsen måste alltid vara att skydda och vårda skogen. Därför kan vi inte acceptera att man som idag passivt ersätter dem som drabbas av barkborrar, utan det måste också finnas ett aktivt förebyggande från statens sida. Förebyggandet måste vara det viktigaste för staten, och ersättningen går in där det inte lyckas att förhindra en epidemi.

Skötselavtalen bör dessutom förändras för att effektivare möta de krav på skogsvård som staten skall ha. I skötselavtalen bör exempelvis skrivas in vad det är som anses som skyddsvärt så att om man exempelvis vill skydda ett bestånd av ek eller bok och en storm faller mängder av gran så kan dessa snabbt och enkelt rensas ut då de inte är en del av det skyddsvärda.

Skötselavtalen bör dessutom ha en klausul för att hantera när något oförutsett inträffar och hur det får bemötas. Om vi får en till storm som Gudrun eller Per måste det finnas en skrivning som förklarar detta som en exceptionell händelse som medger att skogen får värnas genom skötsel. Syftet med ett reservat måste ju vara att skydda skogen, inte att till vilken kostnad som helst låta bli att förändra något. Det måste finnas ett tydligt syfte med skyddet.

Maria Plass (M)